

درباره‌ی علم

برایان ریدلی

مترجم: محمد ابراهیم محبوب

www.ketab.ir

نسترواژ
تهران
۱۴۰۴

Brian Ridley
On Science
 Routledge, 2001

Ridley, Brian	ریدلی، برایان (۱۹۳۱-۲۰۰۲)	سرشناسه:
مترجم محمد ابراهیم محبوب.	درباره‌ی علم؛ نویسنده برایان - مترجم محمد ابراهیم محبوب.	عنوان و پدیدآور:
	تهران، نشر ماهی، ۱۳۸۳.	مشخصات نشر:
	۲۶۶ ص.	مشخصات ظاهری:
	978-964-9971-13-1	شابک (ISBN):
	فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.	وضعیت فهرست‌نویسی:
<i>On Science</i>	عنوان اصلی:	یادداشت:
	علوم - فلسفه.	موضوع:
	ریاضیات.	موضوع:
	محبوب، محمد ابراهیم، ۱۳۳۰ - مترجم.	شناسه‌ی افزوده:
	Q۱۷۵	رده‌بندی کنگره:
	۵۰۱	رده‌بندی دیویی:
	شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۹۶۳۰۹۸۳	

۲۴۸۶۵۳۴
۱۹۰۶, ۱/۲۶

ریاضی علم

نویسنده	پرایان ریاضی
مترجم	محمد ابراهیم محبوب
ویراستار	محمد رضا خانی
چاپ اول	بهار ۱۴۰۳
تیراژ	۱۰ نسخه
مدیر هنری	حسن جادوی
ناظر چاپ	مصطفی حسینی
حروف نگار	حمید سنجیان
چاپ و صحافی	حصاری

شابک ۹۷۸-۹۶۲-۹۹۷۱-۱۳-۱
همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نَشْرَمَاحِی

تهران، خیابان انقلاب، رویه روی سینما سپیده شماره ۱۷۶، واحد ۲
تلفن و دورنگار: ۶۶۹۵۱۸۸۰
www.nashremahi.com

۷	یادداشت متبجم
۹	دیباچه
۱۱	۱ پیش‌گفتار
۲۹	۲ مرزهای علم
۵۷	۳ فراعلم
۸۵	۴ علم و جادو
۱۰۳	۵ نظریه‌ی همه‌چیز مجوسی
۱۲۱	۶ موسیقی افلاک
۱۳۲	۷ علم و ریاضیات
۱۶۱	۸ اعداد
۱۷۳	۹ جادوی کوانتوم
۲۰۱	۱۰ علم و ذهن
۲۲۱	۱۱ علم و جامعه
۲۳۹	۱۲ علم و هنر
۲۴۹	۱۳ علم و شعور
۲۶۳	مراجع

یادداشت مترجم

XXXXXXXXXXXX

برایان ریدلی، استاد فقید فیزیک دانشگاه اسکس انگلستان، در این کتاب ضمن توصیف موضوعات پایه‌ای چون فیزیک کوانتوم و کیهان‌شناسی به پیوند میان علم با جادو، ریاضیات، دین، هنر، ذهن، شعور، هوش مصنوعی، اجتماع و به بیاری موضوعات دیگر از جمله محدودیت‌های قدرت علم پرداخته است.

کوشش اصلی نویسنده این است که میان دو قلمرو گسترده‌ی علوم طبیعی و علوم انسانی پلی بزند که باب‌های آن از هنر است. اما به گمان من جالب‌ترین بخش کتاب مربوط است به این که علم چگونه از دل جادو بیرون آمده و در گذر زمان راهش را از آن جدا کرده است. او در تعریف معنای واژه‌ی magic به ریشه‌ی پارسی آن یعنی «علم‌ی مجوس رجوع می‌کند و از قول فرانسیس بیکن می‌نویسد: «مادر این جادو را در معنای کهن و ستایش‌انگیزش می‌فهمیم - این واژه در میان پارسیان، معنای خرد برتر، یا دانشی درباره‌ی روابط میان اجزای طبیعت جهانی برده است.» (ص. ۲۵۳) فرهنگ‌های معتبر جهان نیز این واژه را برگرفته از لفظ مجوس می‌دانند. با این حساب، واژه‌ی مجیک را باید واژه‌ی پارسی به شمار بیاوریم، منتها به دلیل نامأنوس بودن آن، من در ترجمه همان لفظ جادو را که فرهنگ‌های انگلیسی-فارسی پیشنهاد می‌کنند به کار برده‌ام، با این امید که خواننده خودش در هر جایی از کتاب که این واژه را می‌بیند به اصل آن، یعنی مجوس، که عنوان مغ نیز از آن گرفته شده است، بیندیشد.

جناب آقای محمدرضا خانی از نشر ماهی این کتاب ارزنده و متفاوت را به من معرفی کردند و ترجمه‌ی آن را پیشنهاد دادند. من از خواندن و ترجمه‌ی این کتاب بسیار آموخته و لذت برده‌ام و از این بابت و از بابت ویرایش ترجمه از ایشان سپاسگزاری می‌کنم.

محمدابراهیم محبوب

www.ketab.ir

یادداشت ناشر

عموم خوانندگان از عمده‌ی مباحث خواندنی کتاب پیش رو بی‌بهره نخواهند ماند؛ حتی از کلیت بحث فصل‌های ۵، ۸ و ۹ که با مطالبی تخصصی از حوزه‌ی فیزیک آغاز می‌شوند.

دیباچه

XXXXXXXXXXXXXX

چند انگیزه‌ی نیروبخش مرا به نوشتن این کتاب واداشته‌اند. یکی این‌که احساس کرده‌ام اندیشه‌ای که در این جا با عنوان «علم باوری» از آن یاد می‌کنم آشکارا باید به پناش کشیده شود. منظورم از علم باوری باور به این است که علم به وقتش همه چیز را تبیین خواهد کرد، حتی آن معماهای جاودان بشری را که به طور سنتی - موماً موضوع بحث دین و علوم انسانی بوده‌اند. این باور اکنون بسیار فزاینده است و تا حد زیادی به صراحت بیان می‌شود. انگیزه‌ی دیگر سبقت گرفتن - و دم بوده است نسبت به علم، به ویژه به رشته‌ی تخصصی خودم یعنی فیزیک پس تا حدی می‌توانم بگویم این کتاب در واقع دنباله‌ی بحثی است که در کتاب ایمان، فضا و چیزها به آن پرداختم. سرچشمه‌ی بخشی از سرشت علم را باید در جهان جادوی نوافلاطونی قرون شانزدهم و هفدهم جست‌وجو کنیم، و من در این کتاب برای بحث درباره‌ی این پیوند از مطالبی بهره گرفته‌ام که در یک دوره تدریس فیزیک در دانشگاه اسکس برای دانشجویان دوران کارشناسی ارائه کرده‌ام. موضوع دیگری که در این کتاب به آن پرداخته‌ام پیوند میان انسانیت است با پسماند جادوی باقی مانده از علم. هدف کلی من این بوده است که تأکید کنم علم به رغم این همه قدرتش، مرز مشخصی دارد، و در قلمروهایی که این مرز آشکار است علم باید صحنه را به انسانیت بسپارد. در تألیف این کتاب از پیشنهادهای تونی بروس و سایمون کریچلی و ویراستاری عالی پاتولین مارش بهره برده‌ام. سیلوپا ریدلی و آرون ریدلی

با خوانش انتقادی نخستین پیش‌نویس‌ها موجب افزایش شفافیت و پرهیز از ساده‌لوحی‌های فیلسوفانه شدند. اگر هنوز نقصی بر جای مانده باشد، به‌رغم تلاش‌های ارزشمند ایشان بوده است و امیدوارم موجب رنگ‌باختن این نتیجه‌گیری نشود که علم و هنر در جهان فرهنگی مکمل یکدیگرند و این مکملیت هرگز نباید فراموش شود.